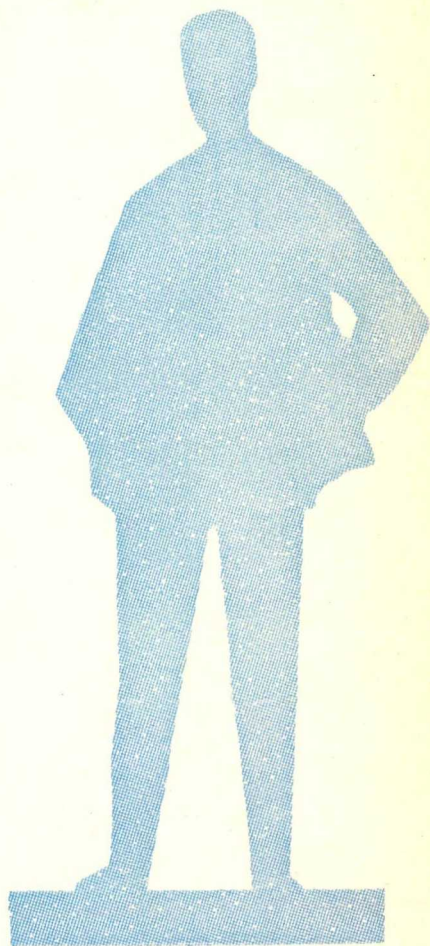

B 76671

JÓZSEF ATTILA
TUDOMÁNYEGYETEM

Tájékoztató

KÖZÉPISKOLÁS FIATALOKNAK

S Z E G E D , 1976

JÓZSEF ATTILA TUDOMÁNYEGYETEM

T á j é k o z t a t ó
középiskolás fiataloknak

SZEGED

1976

SZTE Klebelsberg Könyvtár
Egyetemi Gyűjtemény
1.

**HELYBEN
OLVASHATÓ**

B 76671

SZTE Klebelsberg Könyvtár

1001288952

A napfény, az ifjúság városa, országunk déli területének legnagyobb ipari és kulturális központja a 170 ezer lakosú Szeged, ahol 50 évvel ezelőtt, 1921-ben adtak otthont tudományegyetemünknek. Szakadatlanul fejlődő, épülő modern nagyváros a szőke Tisza partján - az ország egyik legjelentősebb gazdasági és kulturális fellegvára. S mint ilyen

a lehetőségek városa,

amelyben az ősi kultúra haladó hagyományai szorosan összefonódnak a korunk által igényelt, követelt műveltség új törekvéseivel, a régi szegedi "oskola" az universitással. József Attila, Radnóti Miklós, Mórá Ferenc, Tömörkény István, Juhász Gyula, Dugonics András, Somogyi Károly, Vedres István, Erdei Ferenc - hogy csak néhány ismertebb nevet említsünk - emelték fel szavukat, tevékenykedtek ebben a városban az egyetemes emberi műveltség megteremtéséért. A kultúra közkinccsá tételéért megkezdett harcukat folytatja napjainkban, a délterületen valóságos kulturális missziót teljesítve Szeged. Színháza műsorában a klasszikus prózai és zenedarabok mellett korunk irodalmának és zenéjének legjobb alkotásait láthatjuk évről-évre a Nemzeti Színház ezer férőhelyes épületében és a Kamaraszínházban. A felső-magyarországi neoromán stílusban épített Fogadalmi templomnak világhírű orgonáján előadott hangversesek, és a Dóm előtti 7500 nézőt befogadó téren nyaranta rendezett Szegedi Szabadtéri Játékok a magyar művészeti életnek számos kiemelkedő egyéniségét és híres külföldi művészeket, a kultúra sok rajongóját vonzzák egyre nagyobb időgennyforgalmu városunkba. A Móra Ferenc Múzeum képtáráns gazdag anyagu tárlatain a legjelesebb magyar és külföldi képzőművészek alkotásai kerülnek bemutatásra. A szegedi Kulturpalota értékes régészeti, néprajzi, történeti dokumentumai, negyedmillió kötetes könyvtári gyűjteményei országszerte ismertek s rendkívül nagy segítségére vannak a városban tanulni, művelődni vágyó fiataloknak. Közöttük egyetemünk hallgatóinak, akiket a város vezetése és lakossága "saját gyermekei"-nek

éreztem és érez, immár ötven éve. Szeged sok áldozatot hozott és hoz tudományegyeteméért, amely az elmúlt félévszázad alatt kifejtett tevékenységével országos, sőt, nem egy vonatkozásban nemzetközi viszonylatban is szép eredményekkel öregbítette a szegedi kulturális és tudományos élet hírnevét.

Jelen előzők nyomdokain

Számos kiváló, maradandót alkotó egyetemi oktatónk, illetve volt egyetemi hallgatónk névsorát összeállítani szinte lehetetlen. A legnagyobbak közül néhány, akiknek nyomdokain napjaink egyetemi ifjúsága haladhat a szegedi egyetemen: a Jogtudományi Kar oktatói közül többek között Buza László, Ereky István, Polner Ödön; a Bölcsészettudományi Karról: Csengery János, Imre Sándor, Mészöly Gedeon, Sik Sándor, Zolnai Béla, Marót Károly, Trencsényi Waldapfel Imre; a Természettudományi Karon Riesz Frigyes, Haár Alfréd, Apáthy István, Rédei László, Budó Ágoston. Jelenleg egyetemünk tanárai közül heten tagjai a Magyar Tudományos Akadémiának, 33-an viselik a tudományok doktora megtisztelő címet, 100-an pedig az országos Tudományos Minősítő Bizottság döntése alapján a tudományok kandidátusai, 3-an Kossuth díjasok. Az egyetemünkön folyó tudományos kutatásokat messze-menően támogatja az Akadémia, amely szegedi bizottságának sok oktatónk aktív tagja. Magas szakmai és pedagógiai képzettségű tanárok oktatnak, nevelnek nálunk, gondoskodva arról, hogy az egyetemi ifjúság körében kialakult haladó hagyományokat mostani hallgatóink is tovább vigyék.

Olyan hagyományok örökösei a szegedi egyetemisták, mint például a Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiumának eszméi és tettei. Ez az 1930-as évek elején tevékenykedő egyetemista csoport, amelynek egykori tagjai - például Erdei Ferenc, Hont Ferenc, Radnóti Miklós, Ortutay Gyula, Tolnai Gábor, Árvay Erzsébet, Tomori Viola - jelentős haladó szerepet játszottak a szegedi és Szeged környéki szellemi és kulturális életben, kapcsolatot találva és teremtve az ipari munkássággal és a tanyavidék parasztságával. A szegedi tudományegyetemisták közül sokan lettek és reméljük a későbbiekben

még lesznek is a magyar oktatási, tudományos és közélet kiválóságai, a szocializmust építő népi demokratikus rendszer őszinte hívei, szakemberei. Az Állam és Jogtudományi Karon, a Bölcsészettudományi Karon és a Természettudományi Karon tanuló nappali, esti és levelező hallgatóink száma több mint háromezer. 56 tanszékünk - amelyeknek munkájáról a következő fejezetekben részletesebben szólunk - mindent elkövet annak érdekében, hogy az egyetemre középiskolai tanulmányi eredményeik, a felvételi vizsgákon elért teljesítményük alapján felvett fiatalokból jól képzett, széleskörű szakmai és általános műveltséggel rendelkező, marxista világnézetű, szocialista szakembereket neveljen.

A lehetőségek mindenki számára adottak!

A Magyar Népköztársaság sok áldozatot hoz annak érdekében, hogy az egyetemek hallgatói anyagi gondoktól mentesen folytathassák tanulmányaikat. A szerényebb anyagi lehetőségekkel rendelkező családok tehetséges, tanulmányi munkában becsülettel helytálló gyermekei számára nyitottak napjainkban az egyetem kapui. A nappali tagozaton kitűnő, jeles, vagy jó általános tanulmányi eredményt elért hallgatók teljes tandíj-mentességet, ösztöndíjat, és számos szociális kedvezményt élveznek. Az egyetemista kétféle állami segítséget kaphat: tanulmányi ösztöndíjat és szociális támogatást.

A tanulmányi ösztöndíjnek három formája van: általános tanulmányi ösztöndíj, Népköztársasági Ösztöndíj és társadalmi tanulmányi ösztöndíj.

Akinek tanulmányi átlageredménye legalább jórendű, az általános tanulmányi ösztöndíjban részesül, amelynek javi összege 100-tól 500 forintig terjedhet. Az ösztöndíj juttatásánál figyelembe veszik a hallgató tanulmányi munkáján kívül a diákközösségben végzett egyéb /például szakköri, tudományos diákköri, kulturális, sportköri/ tevékenységét is. Az általános - mindhárom karra érvényes - rendelkezés szerint:

az a hallgató, aki az előző félévben 3,51 vagy ennél jobb tanulmányi átlageredményt ért el - ha az egyéb /fentebb már említett/ feltételeknek is megfelel, - az alábbiak szerint részesíthető általános tanulmányi ösztöndíjban:

Az előző félévben elért tanulmányi átlageredmény:	Az általános tanulmányi ösztöndíj havi összege:
3.51 - 3,99	100 - 250 forint
4,00 - 4.50	200 - 350 forint
4,51 - 5.00	300 - 500 forint

/A hallgatók számára tanulmányi ösztöndíj az első tanév II félévétől kezdődően juttatható/

A legkiválóbb eredményeket elért felsőbbéves hallgatók egy-egy tanévre elnyerhetik a Művelődésügyi Miniszter által adományozott Népköztársasági Tanulmányi Ösztöndíjat, amelynek összege egységesen havi 1.000 forint. Feltétele: hogy a hallgató tanulmányiátlageredménye az előző tanévben legalább 4.51 vagy ennél jobb legyen, emellett legalább egyik szaktárgyából kimagasló tudást mutasson fel, példás magatartása, tanulmányi fegyelme és társadalmi munkában végzett tevékenysége legyen.

Azok a hallgatók, akik már tanulmányaik végzése során eldöntik, hogy mely munkahelyen kívánnak dolgozni, társadalmi tanulmányi ösztöndíj szerződést köthetnek. Ilyen esetben leendő munkáltatójuktól kaphatnak havonta, /tanulmányi eredményüktől és szüleik anyagi helyzetétől függően 300-1200 forint közötti összeget és az egyetem elvégzése után a szerződésben meghatározott ideig kötelesek az ösztöndíjat adományozó szervnél munkaviszonyba lépni.

Az arra érdemes egyetemisták szociális támogatásának több formája van: a kollégiumi elhelyezés, a rendszeres pénzüni támogatás, a kedvezményes étkezés /ebéd, vacsora/

valamint a rendkívüli szociális segély. A szociális támogatás szempontjából a hallgatókat a szülők /illetve egyéb eltartók/ egy családtagra eső jövedelmétől függően hat kategóriába sorolják. s eszerint állapítják meg a rendszeres pénzbeni támogatásuk mértékét, illetve kedvezményes étkezési igényjogosultságukat. /A nem kollégiumban lakó hallgatóknál figyelembe veszik azt is, hogy az eltartók Szegeden, vagy vidéken élnek-e/. Az általános rendelkezést erre vonatkozóan a következő táblázat foglalja össze:

<u>Juttatás</u>	<u>Egy családtagra jutó jövedelem alapján</u>				
	I. 0-700	II. 701-1050	III. 1051 - 1400	IV. 1401-1800	V. 1801-2.500
k a t e g ó r i á b a n					
A/ <u>Kollégiumi elhelyezés mellett</u>					
étkezés	ebéd+ vacsora	ebéd+ vacsora	ebéd+ vacsora	ebéd+ vacsora	ebéd+ vacsora
rendsze- res pénz- beni tá- mogatás	450	350	250	150	-
B/ Kollégiumi elhelyezés nélkül, ha az eltartók					
a/ felsőoktatási intézmény székhelyén kívül laknak					
étkezés	ebéd	ebéd	ebéd	ebéd	-
rendsze- res pénz- beni tá- mogatás	450	350	250	150	-
b/ felsőoktatási intézmény székhelyén laknak					
étkezés	ebéd	ebéd	ebéd	ebéd	-
rendsze- res pénz- beni tá- mogata- tás	450	350	250	-	-

A 2.500 Ft feletti egy családtagra jutó jövedelem a VI.kategóriába tartozik. Ennek semmiféle szociális juttatás nem jár. Az egyetemisták ingyenes egészségügyi ellátásban részesülnek.

Hallgatóink második otthonai - kollégiumaink

Kollégiumban elsősorban azokat a hallgatókat helyezzük el, akik vidékről jöttek, eltartóik alacsony jövedelműek, nagycsaládosok. Egyetemünknek jelenleg hat kollégiuma van, amelyekben a 2500 nappali tagozatos hallgatók közül 1200 fő lakik.

A kollégiumok nemcsak az állást adnak egyetemistáinknak, hanem második otthonot, megfelelő tanulási, önképzési lehetőségeket. A bennük folyó munka szervesen kapcsolódik az egyetem oktató, nevelő és tudományos tevékenységéhez. Kollégiumainkban az ott lakó hallgatók közösségének önkormányzati szervei - amelyeknek tagjai az igazgató, a nevelőtanárok, és a hallgatók választott képviselői - saját maguk készítik el házirendjüket, távlati és időszakos nevelési, önművelési, szórakozást szolgáló terveiket. Egy-egy lakószobában lehetőleg azonos évfolyamhoz /karhoz, szakhoz/ tartozó hallgatók laknak, egy-egy alapközösséget képezve. Az alapközösségek tagjai folyamatosan segítik, ösztönzik, ellenőrzik egymást tanulmányi munkájukban, önképzésükben - mondhatnánk úgy is, hogy egy-egy kiscsaládot képeznek a kollégium nagy családjában. A kis közösségeket általában az illetékes kar oktatói közül a hallgatók által kiválasztott tanár patronálja, segíti szakmai és egyéb problémáik megoldásában. Egyre szorosabb, többnyire baráti kapcsolatok alakulnak ki az oktatók és a hallgatók között egyetemünkön. Kollégiumainkban különös gondot foglalkoznak a tanárok mellett a felsőbb évesek is az elsőévesekkel, segítik beilleszkedésüket az egyetemi életbe. A tanév elején például eligazítják őket a városban, az egyetemen, később pedig rendszeresen szakmai korrepetálásokat szerveznek számukra. Minden kollégiumnak van saját könyvtára, rádió és televízió készülékei, lemezjátékosai, amelyek az ottlakók szabadidejének hasznos eltöltését szolgálják. Időről-időre szakmai jellegű, irodalmi, természettudományi, politikai előadásokat, előadói esteket

rendeznek a kollégiumokban, az önművelés lehetőségeit biztosítják.

Hatszázézer kötetnyi szakirodalom

Hallgatóink szakmai és általános műveltségét célzó önképzésére számos lehetőséget biztosít egyetemünk. A választott tárgy szakirodalmával egyetemistáink a mintegy 600 ezer kötetes Egyetemi Könyvtárban ismerkedhetnek meg. Ez a Központi Könyvtárunk gyűjti valamennyi alaptudomány szócímű hazai és külföldi kiadványait, az alapvető tudományos műveket és folyóiratokat. Kiadványcsere kapcsolatot tart fenn 31 ország 260 intézményével, minden könyvet, dokumentumot be tud szerezni bel és külföldi könyvtárakból is. Az egyetem oktatóinak, kutatóinak tudományos munkásságát Acta Universitatis Szegediensis gyűjtőcímmel publikáló kiadványsorozatért cserébe az Egyetemi Könyvtár és a tanszékeken működő kisebb házikönyvtáraink szinte a világ valamennyi országából, egyeteméről, tudományos intézetétől kapnak értéket könyveket.

A szakirodalom feldolgozásában, az egyre több ismeretanyag közötti eligazodásban, a hallgatók érdeklődési területének megfelelő specializálódásban, az egy-egy tudományágban való nagyobb elmélyülésben és önálló kutató munkában segítenek egyetemistáinknak az egyes tanszékeken működő Tudományos Diákkörök.

Hallgatóink önállóan kutathatnak

Közel husz éve tevékenykednek a hallgatók egyetemünkön a KISZ által irányított diákkörökben, amelyeknek száma napjainkban már eléri a négyezszázat. Oktatóink segítségével önálló kutatómunkát végeznek, eredményeiket időről-időre tudományos dolgozatokba foglalják össze és azokat a karokon rendezett diákköri konferenciákon ismertetik, megvitatják. A legjobb diákkörösöket a Karok jutalmazzák, illetve elküldik az Országos Tudományos Diákköri Konferenciára, dolgozataikat az egyetemi ifjúsági Acta-ban megjelentetik. Sok olyan, ma már elismert tudományos kutatót, szakembert adott tudomány-

egyetemiünk az országnak, akik önálló munkájukat ezekben az egymást segítő, formáló, ambicionáló diákközösségekben kezdték. A diákkörben elindult munkákból általában a tanári és speciális szakokon végzetek rövid időn belül doktori értekezéseket készítenek, amelyeknek megvédése után az Egyetemi Tanács doktorrá avatja őket. Egyébként azokat a hallgatókat, akik középiskolai és egyetemi tanulmányaik során végig kitűnő eredményt értek el, a Népköztársaság Elnöki Tanácsa kitüntetéses doktorrá avatja és a Népköztársaság címerével ellátott aranygyűrűvel jutalmazza.

A szakmai önképzés mellett az egyetemen nagyon sok olyan lehetőséget biztosítunk az ifjúságnak, amelyek az általános műveltség, a magasabbszintű kulturáltság megszerzését szolgálják.

Ki-ki érdeklődésének megfelelően művelődhet, szórakozhat.

Hallgatóink sokszínű kulturális tevékenysége jelentős részét képezi az egyetem életének, erkölcsi és anyagi támogatást kap az egyetem vezetése és ifjúsági szervezete részéről. Minden hallgatók találhat kulturamunkánkban olyan területet, amely érdeklődésének, ambíciójának megfelel. Amatőr kultúrcsoportjaink szép hagyományokkal rendelkező, városi, sőt országos szinten elismert együttesek. Az Országos Egyetemi és Főiskolai Művészeti Fesztiválok arany oklevelével többszörösen kitüntetett Egyetemi Színpadunk a szabadidejünkben az amatőr színjátszásnak hódoló hallgatók fóruma. Modern magyar és külföldi szerzők hazánkban eddig színpadon nem látott darabjait mutatja be igen színvonalas előadásokon, nemcsak Szegeden és vidéken, hanem sok más városunkban is állandó vendégszereplő.

Negyvenéves multtal rendelkező Egyetemi Énekarunk itthoni és külföldi hangversenyein a magyar népzenei kultúra népszerűsítésében jelentős szerepet játszik. Szegedi és vidéki fellépésein Néptánc együttesünk és népi-zenekarunk ugyancsak elismert terjesztője a folklórnak. Az Egyetem Közművelődési

Bizottsága mindenféle támogatást megad a hallgatók ezen kulturcsoportjainak működéséhez, sikeres szerepléséhez, s ezenkívül arra törekszünk, hogy egyetemünk kulturális életében minél többször vigyenek eredeti szint és hangulatot, neves írók, művészek, közéleti személyiségek vendégszereplései. Ahhoz, hogy hallgatóink egyetemi éveik alatt minél sokoldalubb általános műveltséget szerezhessenek 20 éve megrendezzük minden tanévben a Collegium Artium et Polytechnikum - egyetemi viszonylatban országosan egyedülálló - nagyszerű előadásorozatát. Ezekben az előadásokon művészettörténeti, zeneművészeti, színháztudományi, film-tudományi és természettudományi ismeretüket bővíthetik - neves vendégművészek és szakemberek segítségével diákjaink.

Akik pedig szabadidejükben sportolni kívánnak, a karok és társintézmények közötti tömegsport rendezvényén, illetve a versenyszerűen sportolók a Szegedi Egyetemi és Olajipari Sportklub /SZEOL/ szakosztályaiban vetélkedhetnek. Egyetemünknek saját sporttelepe van futball, kézilabda, kosárlabda, röplabda és teniszpályákkal, két tornateremben, minden igényt kielégítő modern felszerelésű szertárakkal és öltözőkkel. Hallgatóinknak lehetősége van arra, hogy a szegedi ifjusági csónakházat igénybevéve rendszeresen járjanak evezni, kajakozni a Tiszára.

Érdekes, színvonalas önképzést szolgáló szellemi életünk igen jelentős fórumai a KISZ alapszervezetekben működő ismert közéleti személyiségeket rendszeresen meghívó - politikai vitakörök és rendezvények. Diákjaink aktívan bekapcsolódnak az ifjusági szervezet által szervezett nagyobb helyi és országos politikai és társadalmi munkaakciókba, közéleti tevékenységbe. Kisz tagjaink szegedi "házi" és országos központi építőtáborokban töltenek minden évben eredményes munkáju, sok-sok élményt adó heteket. A kiemelkedő mozgalmi tevékenységet végző jól tanuló ifjukommunisták közül évente mintegy 200 főt üdültáborokba és külföldi építőtáborba küld jutalmul az egyetemi KISZ Bizottság, amelynek nagyon

jó kapcsolatai vannak Szovjetunió és a Német Demokratikus Köztársaság-beli testvéregyetemeink ifjúsági szervezeteivel. Egyetemünk ifjúsági klubja valóságos szórakoztató kombinátja az egyetemi ifjúságunknak.

Az egyetemi KISZ munka keretében felsőbbéves hallgatóink évente közel hatszáz fizikai dolgozó szülő tehetséges gyermekének segítenek felkészülni rendszeres korrepetálások keretében az egyetemi továbbtanulásra. Hallgatóink érdekeit a Kommunista Ifjúsági Szövetség egyetemi szervezete valamennyi egyetemünket irányító központi és kari fórumon képviseli.

Talán a fenti rövid ismertetésből is látható, hogy egyetemünk valamennyi hallgatónak biztosítja az általa választott élethivatásra való szakmai felkészülést és érdeklődési területeknek megfelelő önképzést, általános műveltségüknek gyarapítását. Meglevő lehetőségeinket a jövőben fokozatosan tovább fogjuk bővíteni az egyetem felügyeleti hatóságának, az Oktatási Minisztériumnak egyetértésével. Tanszékeink egyre modernebb felszereléseket kapnak majd. A közeljövőben új intézetek épülnek, például Kibernetikai Intézet, a városi könyvtárakkal és levéltárral közös könyvtárközpont, új kollégium és menza.

A minél jobb tanárképzés érdekében fejlesztjük egyetemünk gyakorlóiskoláit - amelyekben jelenleg 62 tanszékvezető tanár irányításával végzik gyakorló tanításukat az utolsóéves tanárjelöltek, akiknek munkáját audióvizuális eszközök, fonetikai laboratórium, zártláncú televíziós rendszer, írásvetítők, magnetofonok és lemezjátékosok, dia- és filmvetítők segítik.

Oktató-nevelő-kutatómunkánk egyre magasabb színvonalu végzésének feltételei, hallgatóink magasan kvalifikált szakemberekké képzésének lehetőségei adottak, és egyre bővülnek egyetemünkön. Bátran állíthatjuk, hogy minden karunkon és szakunkon országos, de egyre inkább nemzetközi viszonylatban is jó és korszerű oktatás, magas színvonalu, elismert kutatómunka folyik intézményünkben, amelynek kapuja nyitva áll valamennyi tehetséges középiskolás előtt.

Hív és vár minden továbbtanulni vágyó fiatalt a napfény és az ifjúság városának, Szegednek legnagyobb felsőoktatási intézménye, a József Attila Tudományegyetem.

ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR

/Lenin krt. 54./

Tanulmányi idő: 4 és 1/2 év

Felvételi vizsga tárgyai: Magyar irodalom és történelem
/mindkettőből írásbeli és szóbeli/

Azok, akik az Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny I-X. helyezettjei, valamint a televízió "Ki miben tudós?" szellemi vetélkedő első és második helyezést elért résztvevői mentesülnek a felvételi vizsgakötelezettség alól abból a tantárgyból, amelyből az előbbi helyezések egyikét elérték. Esetükben a középiskolai eredmények alapján számított pontszámot 10-nek, a helyezés alapján számítottak pedig 5-nek veszik.

I.

Egyetemünk Állam- és Jogtudományi Karán kilenc féléven át tartó jogászképzés folyik. E négy és féléves tanfolyam elvégzése /az előadások hallgatása, gyakorlatokon részvétel, előírt félévi és évvégi vizsgák letétele/ után a jelölt valamelyik alább megjelölt alaptárgyból készített szakdolgozatának megvédésével és az előírt államvizsga sikeres letételével jogot nyer arra, hogy az állam- és jogtudományok doktorává ünnepélyesen felavassák.

E jogászképzés célja az, hogy a szocialista társadalom számára szilárd marxista világnézetű, jól képzett jogász-szakembereket neveljünk.

A jogásznak tanulmányai során meg kell ismerkednie:
a/ a társadalom objektív törvényeszerűségeivel /pl. a gazdasági alap és felépítmény egymáshoz való viszonyával/, b/ a társadalmi jelenségek összefüggéseivel /pl. a gazdasági változások hatásával a bűnözés alakulására/, c/ az állam és a jog elméletével /pl. az állam keletkezése, a jogviszony, a törvény és a jog felelőssége és ezek intézményei/ d/ a Magyar Népköztársaság Alkotmányával, a Büntető- és Polgári Törvénykönyvével, a Tanácsotörvénnyel, a

Munka Törvénykönyvvel, egyéb fontos törvényeinkkel, rendeleteinkkel és az azokhoz kapcsolódó joggyakorlattal.

A fentiek elsajátítása persze önmagában senkit sem tesz jogásszá. Az egyes jogágazatok tanulása során a hallgatónak el kell sajátítani a jogászi gondolkodásmódot, a jogászi logikát, a jogi technikát, mindazt a dolgozó nép szolgálatának marxista tudatától áthatva.

II.

A fenti célok szolgálatában áll az állam- és jogtudományi szakképzés programja, amely

alapképzésből és
ágazati képzésből áll.

Az alapképzés során sajátítják el a leendő szakemberek azokat az alapvető jogi ismereteket, amelyek minden jogász számára elengedhetetlenül szükségesek.

Az alapképzésben oktatásra kerülő tárgyak, illetve tudományterületek az alábbiak szerint csoportosíthatók:

1/ A marxizmus-leninizmus alapjai. A filozófia a társadalmi fejlődés legáltalánosabb törvényszerűségeit mutatja be: az állam és jogelmélet tanulmányozásában nélkülözhetetlen alaptárgy: a politikai gazdaságtan a társadalmi termelésnek és az anyagi javak elosztásának, különösen a kapitalizmus és szocializmus társadalmában érvényesülő törvényszerűségeit tárja fel. Döntő jelentőségű a polgári jog, munkajog, államjog és pénzügyi jog tanulmányozásánál: a tudományos szocializmus a munkásmozgalom történetének keretében bemutatja azokat a politikai tételeket, amelyek alapul szolgáltak és szolgálnak a munkásosztály és pártja szocializmust építő tevékenységében.

2/ Az állam és jogtudományok történeti és elméleti alapjai.

A magyar állam- és jogtörténet hazánk állami- és jogfejlődését az államalapítástól a felszabadulásig tárgyalja; az egyetemes állam- és jogtörténet pedig az állam- és jogfejlődés szempont-

jából legjelentősebb országos intézményeinek történetét tárgyalja az ókori Kelet államainak létrejöttétől a II. világháború befejezéséig; a római jog a kisárutermelő ókori Róma árucseréjének bemutatásával történeti bevezetésül szolgál a magyar polgári jog jelentős részéhez; az állam- és jogelmélet alapvető célja megismertetni az állam és jog fejlődésének általános törvényszerűségeit, így különösen az állam és jog összefüggéseit a társadalom osztályviszonyaival.

3/ A magyar szocialista jogrendszer. Ennek keretében oktatjuk:

a/ az államjogot és az ehhez kapcsolódó jogágazatokat. A magyar államjog alapvető jogágazat. Anyagát az alkotmány határozza meg. Az állami szervek rendszerével, megalakulásuk módjával és a szervek közötti viszonylatokkal foglalkozik. Fontos része az állampolgári alapjogokra vonatkozó szabályanyag: az államigazgatási jog az államigazgatási /végrehajtó-
rendelkező/ szervek felépítésére és tevékenységére vonatkozó szabályok rendszerét foglalja össze: a pénzügyi jog az állam háztartását, pénzügyi bevételi forrásait, kiadásait rendező, s a pénzforgalmat szabályozó jogi normák összessége; a nemzetközi jog az államok közti kapcsolatokat rendező szabályok összessége. Oktatjuk továbbá

b/ az ún. igazságügyi jogágazatokat. A büntetőjog a bűncselekményekkel és azok büntetéseivel foglalkozik. A büntetőjoghoz kapcsolódó kriminológia pedig a bűnözés okairól, s azok megelőzéséről nyújt ismereteket; a büntető eljárás jog a nyomozati eljárás, a vádemelés és a büntetőper szabályait mutatja be; a polgári jog az állampolgárok egymásközti és szocialista szervezetekkel szemben keletkezett, valamint az utóbbiak egymásközti vagyoni viszonyait szabályozza. Itt nyerne tárgyalást a tulajdon, szerződés, öröklés, szerzői mű, találmány stb. kérdései: a családi jog a házasság, család és

gyámság intézményének jogi rendezését tárgyalja; a mezőgazdasági jogon belül helyezkedik el a földjog és mezőgazdasági jogon belül a termelőszövetkezeti jog. Az előbbi a földtulajdon és földhasználat viszonyait rendezi, az utóbbi a parasztság szövetkezeti szervezeti formába való tömörülésére és gazdálkodásának viszonyait szabályozza; a polgári eljárásjog a polgári per /vagyonjogi, család., és munkajogi per/ és perenkívüli eljárás alapelveit és szabályait foglalja össze.

4/ Jogrendszerünk tanulmányozásához nélkülözhetetlen nem jogtudományi szaktárgyak: a szociológia, melynek feladata azoknak a tényezőknek megismertetése, melyek a maguk valóságában határozzák meg az emberek magatartását, a döntéseiket; a szervezéstan, mely az állami, társadalmi, termelési stb. szervezeteket közös ismérveivel foglalkozik /annak keretében a szervezéstudomány a racionális szervezet szabályait keresi, míg a szervezéstudomány ad magyarázatot pl. a bürokrácia stb. kérdéseire/; a statisztika egyrészt bevezeti a hallgatót a statisztikai módszerekbe, amelyek a társadalom tömegjelenségeinek számszerű tanulmányozásához szükségesek, másrészt megalkotta a szakstatisztikai ágazatok /pl. igazságügyi statisztika/ oktatását; a demográfia a népességnek, mint a társadalom alapvető tömegjelenségének népességstatisztikai, népességtudományi és népesedéspolitikai szempontból való vizsgálatát tartalmazza.

Ágazati képzés

Az állami, gazdasági és társadalmi téren jelentkező sokrétű elméleti és gyakorlati igények célszerűbb kielégítése érdekében szükségessé vált a három fő gyakorlati jogterület:

a/ az igazságügyi, b/ a gazdasági és c/ az igazgatási-szervezési ágazatok szerint szakosított képzés bevezetése oly módon, hogy az ágazati képzésben a három fő ágazatnak meg-

felelős és az egyes karok által meghatározandó tárgyak oktatásával elégitendők ki a speciális ágazati szakismereti igények a III. tanévtől kezdődően.

Az igazságügyi ágazat az elsősorban igazságügyi pályára /bíró, ügyész, ügyvéd, közjegyző/ készülők részére biztosít az alapképzési tárgyakon túlmenő speciális képzést. E szakosított képzés keretében a hallgatók mélyebben behatolhatnak a Büntető- és polgári Törvénykönyv gyakorlatába, foglalkoznak a büntetéskiszabás és büntetés végrehajtás kérdéseivel, a nyomozás, ténymegállapítás elméletével és gyakorlatával, igazságügyi orvostannal és elmeorvostannal stb.

A gazdasági ágazat az elsősorban gazdasági pályákra /vállalati, termelőszövetkezeti jogtanácsos, külkereskedelmi vállalatok jogásza/ pénzügyi szervek jogtanácsosai stb./ készülők joghallgatóknak nyújt különleges képzési lehetőségeket. E képzés keretében jelentkezik süllyal a Munkajog behatóbb ismeretét előmozdító segédtudományok ismertetése /munkagazdaságtan, munkalélektan, a munkajogi felelősség a gyakorlatban, munkaerőgazdálkodás stb./, a szövetkezetek speciális jogi kérdései, gazdasági döntőbizottsági eljárás, társadalombiztosítási eljárás, a földtulajdon és földhasználati viszonyokból eredő jogviták problematikája stb.

Az igazgatási-szervezési ágazat az elsősorban az államigazgatásban /tanácsoknál, minisztériumokban stb./ elhelyezkedni kívánó hallgatók szakképesítésére hivatott. E képzés keretében elsősorban az igazgatás és szervezés korszerű módszerével és technikájával ismerkednek meg a hallgatók, a rendészeti, kulturális és szociális igazgatással, igazgatás szociológiával, költségvetési szervek gazdálkodásával, a vezetés funkcióival és vezetési rendszerekkel stb.

A szerzendő állam- és jogtudományi doktori oklevél nem tünteti fel ugyan azt, hogy milyen speciális szakképzést

nyújtott karunk az egyes hallgatóknak, tehát az igazságügyi szakképzésben részesült pl. gazdasági munkakört is elláthat, de nyilvánvalólag előnyben részesülnek a gazdasági munkakör esetén az elhelyezkedésnél azok a jogászok, akik speciális gazdasági képzést kaptak.

Emellett lehetőséget biztosít Karunk az orosz és egy nyugati /angol, francia, német/ nyelv alapos elsajátítására is a tanulmányi idő keretében.

A hallgatók a képzés során testnevelési és sportfoglalkozásokon is részt vesznek.

III.

A szaktárgyakból való jó felkészülést a rendelkezésre álló tankönyvek, jegyzetek biztosítják, továbbá az előadások gyakorlatok, valamint a tanszékek által a hallgatók részére tartott konzultációk. Az alapvető foglalkozási formák az előadások és a gyakorlatok /szemináriumok/. Ez utóbbiban a hallgatók vagy jogeset megoldásokkal, gyakorlati jogalkalmazási kérdésekkel foglalkoznak, vagy reformvitákat tartanak, vagy szemináriumszerű vitában mélyítik el ismereteiket.

A valamely tudománysszakkal behatóan foglalkozni kívánó hallgató részére a tudományos munkával való megismerkedést és az abban való elmélyülést a tudományos diákkörök biztosítják.

Fülszemes figyelmet fordít a Kar a fizikai dolgozók jogász-pályát választó gyermekeire azzal, hogy megadja részükre az egyes jogász tudománysszakokra való felkészülésben azt a többletsegítséget, amelyet az a körülmény tesz indokolttá, hogy ezek a fiatalok gyakran nehezebb körülmények közt végzetek korábbi tanulmányaikat, mint más társadalmi rétegek gyermekei.

BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KAR

/Táncsics Mihály u2./

Tanulmányi idő: 5 év

A következő szakokra lehet jelentkezni:

magyar nyelv és irodalom	-	történelem				
"	"	"	-	idegen nyelv és irodalom		
				/angol, francia, latin, német,		
				orosz, olasz/		
idegen nyelv és irodalom	-	idegen nyelv és irodalom/	"			
történelem	-	"	"	"	"	"

Felvételi vizsga tárgyai: a választott szakoknak megfelelő tárgyak /szóbeli és írásbeli/.

Azok, akik az Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny I-X. helyezettjei, valamint a televízió "Ki miben tudós?" szellemi vetélkedő első és második helyezést elért résztvevői mentesülnek a felvételi vizsgakötelezettség alól abból a tantárgyból, amelyből az előbbi helyezések egyikét elérték. Esetükben a középiskolai eredmények alapján számított pontszámot tiz-nek, a helyezés alapján számítottat pedig öt-nek veszik.

Karunkon elsősorban középiskolai tanárképzés folyik. Korunkban a jól képzett, általánosan művelt, szocialista emberek tiz és százezreinek nevelése, oktatása, társadalmunk egyik legfontosabb feladata. Ebből következően az ifjuság oktatása, nevelés, a tanári pálya egyre fontosabb szerepet kap szocializmust építő társadalmi rendszerünkben. Fokozódó megbecsülésnek örvendő napjainkban a pedagógusok tevékenysége. Tisztelik és elismerik ennek a rendkívül nagy türelmet és lelkesedést, emberszeretetet igénylő munkának művelőit. Magasztos, megtisztelő hivatás, amelynek során az esetleges átmeneti nehézségeikért, fáradságért a pedagógust mindenkor kárpótolja, újra és újra ösztönzi a tanítványok tudásuk gyarapodásával egyenes arányban növekvő hálája és ragaszkodása. E hivatás szépségeivel, a fiatalokat teljesebb emberré nevelés feladatával,

a jól végzett tanári munkáért a pedagógus felé áramló gyermeki, szülői és össztársadalmi elismerés jóleső érzésével kevés más életpályán találkozhatunk.

Ahhoz azonban, hogy valakiből jó tanár lehessen, kiváló szakmai, pedagógiai és módszertani felkészültség kell. Ezt a képzettséget karunkon megszerezheti bárki, aki a tanári pályához ambíciót és elhivatottságot érez.

A karunkon oktatott szakok

A következő szakokon folyik ötéves, kétszakos tanárképzés: magyar-történelem; magyar-orosz; magyar-idegennyelv /angol, francia latin, német, olasz/ idegennyelv-orosz; két különböző idegennyelv /például: latin-német, német-angol, német-francia, francia-olasz, angol-olasz/ történelem-orosz; történelem-idegen nyelv; idegennyelv-földrajz.

Az angol, francia, latin, magyar, német, olasz, orosz, történelem szakok alapvetően tanárszakok, azonban nem tanári /bölcsező/ szakként is elvégezhető, ha arra a hallgatót az első két évben végzett munkája alapján az illetékes szak-tanszékek és évfolyamfelelős tanárok javasolják. A jó előmenetelű hallgatóknak lehetőségük van továbbá arra is, hogy esetleges harmadik szakot is válasszanak, illetve hogy egyik eredetileg választott tárgyra specializálják magukat, elhagyva a másik eredetileg választott főszejüket a harmadik évtől kezdődően.

Karunkon az említetteken kívül a hallgatók görög, pedagógia, általános és alkalmazott nyelvészet, finn-ugor és altajisztikai szakon is folytathatnak tanulmányokat.

A felvételre jelentkezőknek minden esetben két főszejt kell választaniuk, s ha azokból a felvételi vizsgákon megfeleltek a követelményeknek, a választott két szakon kell megkezdeni tanulmányaikat, esetleges szakváltoztatásokra csak később van lehetőségük.

A felvételi vizsga minden szakon írásbeli és szóbeli részből áll, s anyaga nem terjed túl a középiskolai tananyagra.

A felvételi vizsgákon az írásbeli feladatok megoldására általában 3 óra áll rendelkezésükre a jelölteknek.

A szóbeli vizsgán a felvételizők a választott szaktárgyból kaptak kérdéseket, de a tananyagon kívül számot kell adni általános műveltségükről és politikai tájékozottságukról is. Karunkra általában évenként két és félszer jelentkeznek többen, mint ahány hallgatót felvehetünk. Országos viszonylatban ez az arány jónak mondható.

Tanulmányi rendünkről

A karunkra tanárszakra felvett hallgatók oktatásának célja olyan széleskörű szakmai, pedagógiai, módszertani ismeretekkel és készségekkel rendelkező, marxista világnézetű szaktanárok képzése, akik alkalmasak a középfokú oktatási intézményekben a kommunista nevelés célkitűzéseiből fakadó oktatási és nevelési feladatok színvonalas ellátására.

A nem tanárszakos oktatás célja olyan szakemberek /például magyar nyelvészek, irodalomtörténészek, filológusok, történészek/ képzése, akik a szaktudományuk önálló műveléséhez szükséges szilárd elméleti alapismeretekkel és a szakmai munka megkezdéséhez nélkülözhetetlen gyakorlati készséggel rendelkeznek. Az a törekvésünk, hogy a nem tanár szakon végzett hallgatóinkat úgy képezzük, hogy helyt tudjanak állni a társadalomtudományokat korszerű színvonalon művelő különböző munkahelyeken /például tudományos intézetekben, felsőoktatási intézményekben, muzeumokban, levéltárakban/ vagy a különböző kulturális és tömegkommunikációs munkakörökben /például művelődési házakban, könyvtárakban, könyvkiadóknál, a sajtónál, rádiónál, televíziónál, filmstúdiókban, színházakban./

Az ötéves tanulmányi idő alatt hallgatóinknak lehetősége van arra, hogy valamely tudományágból a harmadik-negyedik-ötödik évfolyam során speciális tanulmányokat folytassanak, illetve a diákkörükbe bekapcsolódva tudományos érdeklődésüket kielégíthessék.

A választott szaktárgyak mellett a karon általánosan kötelező tárgyak valamennyi hallgatónak a tanári szakokon: marxizmus-leninizmus, logika, pedagógia, pszichológia, idegennyelv, honvédelmi ismeretek és testnevelés: a nem tanár szakokon: marxizmus-leninizmus, logika, idegennyelv, honvédelmi ismeretek, testnevelés.

A szorgalmi időszakban - tehát a tanév két félévének nyomó részében - a hallgatók a tantervben előírt előadásokon, szemináriumokon és gyakorlati foglalkozásokon vesznek részt. Az egyes félévek végén pedig a vizsgaidőszakban a tantervben előírt beszámolókon, vizsgákon - kollokviumokon és szigorlatokon - kell számot adniuk tudásukról és a gyakorlati órákon mutatott évközi teljesítményükért érdemjegyeket kell szereznük.

Diákjaink hazai és külföldi tanulmány utjai

Az orosz és német szakos hallgatók az utolsó tanévben egy félévük a Szovjetunióban, illetve a Német Demokratikus Köztársaságban tanulnak. A többi modern idegen nyelv szakos diákjaink is van azonban lehetőségük arra, hogy egyetemi éveik során 1-10 hónapot ösztöndíjjal az illető nyelvterületen /például a Franciországban, Angliában, Olaszországban/ töltsenek, ha arra tanulmányi eredményeikkel és magatartásukkal érdemeket szereznek.

A történelem és magyar szakokon tanulóknak minden tanévben lehetőségük van arra, hogy tudásukat az egyetem autóbusszával tett tanulmányi kirándulásokon szerzett élményekkel, tapasztalatokkal bővíthessék. Ezeknek a külföldi képzéseknek és hazai tanulmányutaknak költségeit nagyjából részükben nem a diákokat terhelik.

Azok a nem idegen nyelvet tanulók, akiknek az V. tanév első félévének végére elkészítendő szakdolgozatuk /illetve a nem tanárszakosok esetében diplomamunkájuk /általuk választott témája megkívánja, esetenként lehetőséget kapnak arra, hogy anyaggyűjtő munkájuk során eljussanak külföldre.

Az utolsó évben a tanárszakos hallgatók az egyetem jól felszerelt gyakorló gimnáziumában és általános iskolájában szakvezető tanárok irányításával mindkét szakjukból bizonyos óraszámban tanítani kötelesek, illetve a szakvezetők és tanárjelölt társaik óráit látogatják. A nem tanárszakosok számára pedig esetenként szakmai gyakorlatokat szerveznek /pl. kutató intézetekben, könyvtárakban, múzeumokban dolgoznak/.

A tizedik, azaz az utolsó félév befejezése után valamennyi hallgatónak államvizsgát kell tenni. A tanárszakosok ezen a záróvizsgán arról számolnak be, hogyan sajátították el a szaktárgyaik középiskolás szinten történő oktatásához szükséges szakmai, ideológiai, pedagógiai és módszertani ismereteket. A nem tanárszakos hallgatók az államvizsgán arról adnak számot, hogy rendelkeznek-e a szaktudományuk önálló műveléséhez szükséges szilárd elméleti alapismeretekkel és a szakmai munka megkezdéséhez szükséges gyakorlati készséggel.

A tanulmányaikat sikeresen befejezők tanári szakos vagy más felsőfokú végzettséget igazoló oklevelet kapnak.

Kari diákköreink, hallgatóink speciális önképzési lehetőségei

Diákjaink speciális érdeklődési körüknek megfelelően kötelező tanulmányaik mellett önálló tudományos tevékenységre is vállalkozhatnak. Karunkon valamennyi oktatott szaktárgy területén dolgozhatnak a tanszékek és a KISZ irányításával működő Tudományos Diákkörökben. Az oktatók maximális segítséget nyújtanak a diákköri tagoknak s a többi karekhoz hasonlóan karunkon is időről- időre megrendezzük a diákköri konferenciákat, amelyeken a leg sikeresebben, legeredményesebben dolgozó hallgatóinkat egy-egy tudományos munkájukért 300-500 forintig terjedő összegekkel jutalmazzuk és karunk képviselőjében elküldjük az Országos Tudományos Diákköri Konferenciákra.

A diákkörön kívül is sok lehetőséget biztosítunk, hogy hallgatóink érdeklődésüket kielégíthessék. Speciális foglalkozások keretében gyakorlatban is foglalkozhatnak például népműveléssel,

néprajzzal, szociológiával, régészettel, művészettörténettel, pszichológiával, pedagógiával, altajisztikával. Az irodalommal intenzíven foglalkozók első kritikusa, vagy műalkotó próbálkozásait irodalomtörténeti tanszékeink oktatói rendszeresen figyelemmel kísérik és segítik. Sok olyan volt hallgatónk van, akik a kari alkotóköri munkák megtett kezdeti lépések után mai irodalmi életünknek már elismert írója, költője, kritikusa lett. A legjobbaknak segítünk lehetőséget teremteni arra, hogy a Bölcsész című kari ujságban, az egyetemi lapban, vagy a Tiszatáj című irodalmi lapban megjelentessék írásaikat. Jól felszerelt tanszéki könyvtáraink, audióvizuális oktatási segédeszközeink mind azt szolgálják, hogy minél sokoldalubb tanárokat, szakembereket képezzünk. Az idegennyelvet tanuló hallgatók nyelvtudásának és készségének fejlesztéséhez modern nyelvi laboratórium áll rendelkezésre.

Tanszékeink és kutatómunkájuk

Legtehetségesebb hallgatóink bekapcsolódhatnak a tanszékek kutatómunkájába is. A Pedagógiai Tanszéken foglalkozhatnak például a tanulók tudásszint mérésének és fejlesztésének metodológiai problémáival. A pszichológiai Tanszék kutatásaiba bekapcsolódva vizsgálhatják a tanulók személyiségének általános lélektani, fejlődéslélektani és pedagógiai-pszichológiai kérdéseit. Nyelvemléktanulmányokkal, a magyar szókészlet történeti kérdéseivel, nyelvünk alakjával, mondattanával, stílusával, nyelvjárás és földrajzi név kutatásával foglalkozhatnak a Magyar Nyelvészeti Tanszék segítségével. A Finn-ugor Nyelvtudományi Tanszéken a finnugor, uráli és nyelvtudomány-szemléleti, a Altajisztikai Tanszéki Csoportnál az altajisztikai /török, mongol és mandzsou-tunguz nyelvet beszélő mai és régi népekkel foglalkozó tudományág/ kutatásokba bekapcsolódhatnak, az Általános és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszéken pedig a beszédet vizsgálhatják. Az I. és II.sz. Magyar Irodalomtörténeti Tanszékek irányításával irodalmunk történetének különböző korszakaival, a külföldi magyar irodalommal és irodalomelméleti kérdésekkel foglalkozhatnak a hallgatók.

A középkori magyar történet forráskritikájával, a helytörténeti kutatások elvi és módszertani kérdéseivel ismerkedhetnek a Középkori Magyar Történeti Tanszéken.

Az Új és Legújabbkori Magyar Történeti Tanszéken folyó tudományos munka keretében magyar munkásmozgalom-történeti és historiográfiai kutatásokat végezhetnek.

A római történelem és a préhistória problémáit, a Nagy-Alföld neolit- és bronzkori történetét tanulmányozhatják az Ókori Történeti és Régészeti Tanszék irányításával. A Középkori Egyetemes Történeti és Latin Amerika Története Tanszék utmutatása alapján az eredeti tőkefelhalmozódás korának és a latin amerikai történelemnek problémáival foglalkozhatnak. Magyarország két világháború közötti nemzetközi kapcsolatainak kérdéseit tanulmányozhatják az Új és Legújabbkori Egyetemes Történeti Tanszék tudományos munkája keretében. A Német Nyelvi és Irodalmi Tanszék valamint az Angol Nyelvi és Irodalmi Tanszék segítségével az összehasonlító irodalomtudomány problémáival, valamint egyes nyelvészeti és fonetikai, stilisztikai vizsgálatokkal foglalkozhatnak. A Klasszika-Filológiai Tanszék irányításával a római, az ógörög és a korai bizánci irodalom és történelem kérdéskörében kutathatnak. A Francai Nyelvi és Irodalmi Tanszék, valamint az Olasz Nyelvi és Irodalmi Tanszék francia és olasz irodalomtörténettel és nyelvi stílusvizsgálattal foglalkozhatnak. Az orosz irodalom XIX. és XX. századi műfajelméleti problémáit és nyelvtörténeti kérdéseit vizsgálhatják az Orosz Nyelvi és Irodalmi Tanszék segítségével. Az Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék konkrét komparatisztikai ill. elméleti kérdések vizsgálatához nyújt segítséget.

Bekapcsolódhatnak a Néprajzi Tanszék Szegednek és környékének, valamint a Duna-Tisza közének népművészetét, folklórját és gazdasági életét vizsgáló kutatómunkájába.

Mint ebből a vázlatos felsorolásból is kitűnik, minden hallgató találhat karunkon speciális érdeklődésének megfelelő tevékenységi területet, végezhet önálló munkát.

Karunk, oktatóink nevelő, hallgatókat segítő tevékenysége

A pedagógus hivatásra felkészítő képzés jellegéből abból, hogy mintegy 660 hallgatónkat 115-en oktatják következik, hogy szoros kapcsolatba kerülnek diákjaink nevelőikkel. A kötelező tananyag elsajátításához szükséges órákon kívül is sokat foglalkoznak tanáraink karunk hallgatóival. Minden évfolyamért más-más oktató felelős, minden szakcsoport és annak pártcsoportja folyamatosan figyelemmel kíséri a hozzátartozó diákok életét, tanulmányi, szociális és emberi problémáit - készen arra, hogy szükség esetén azonnal segítsen. Tény, hogy nálunk általában több hallgató kap ösztöndíjat /nappali tagozatos diákjaink mintegy 75 százaléka/mint más karokon, de nehezebb anyagi körülmények között élő családok gyermekeinek mintegy ösztöndíjkiegészítéseképpen - az évfolyamfelelős tanár, a KISZ a társasvezet, illetve a kollégium javaslatára - rendkívüli szociális segílyt adományozunk évenként általában négy alkalommal, illetve, ha arra nagyon rászorulnak, akkor azt egész évben rendszeresen is kaphatják. Lehetőségünk van arra is, hogy azokat a hallgatókat, akiknek más oktatási intézményben tanuló testvérük van, vagy egyéb körülményeik indokolják, az általánosan megállapított jüvedelmi kategóriánál egy kategóriával lejjebb soroljuk és számukra több szociális támogatást biztosítsunk. Mindent megteszünk annak érdekében, hogy vidéki diákjainkat az egyetem kollégiumaiban elhelyezzük, általában karunk nem szegedi hallgatóinak 63 százaléka kollégista. Oktatóink a szobaközösségek felkérései alapján rendszeresen és lelkiismeretesen patronálják a kollégiumokban lakó hallgatóinkat. Ha arra szükség van, tanáraink eljárnak a kollégiumokba szaktárgyi előadásokat tartani, vagy a gyengébb képességű diákokat korrepetálni.

A korrepetáló munkákból egyébként derekasan kivesszik részüket felsőbbéves hallgatóink legjobbjai is. Az egyetemi munkastílust nehezebben elsajátító, tanulmányaikban mérsékeltebben haladó első-másodévesekkel rendszeresen foglalkoznak. Korrepetáló tevékenységet végeznek Szeged és a környék középiskoláiban is,

segítve a fizikai dolgozó szülők gyermekeinek felvételre való előkészítését. Mindezek a foglalkozások természetesen segítik tanárjelöltjeink gyakorlati pedagógiai munkára való felkészítését, tapasztalataikat gazdagítva erősítik hivatásérzetüket és kibontakozó tanári egyéniségüket.

Kari ifjusági szervezetünk

Mint már említettük, sokoldaluan képzett, "kiművelt emberfőket", jó pedagógusokat kíván adni karunk társadalmunknak. A hallgatók önművelődési lehetőségei - a már részletezett tudományos munka mellett is, - széles skálájúak. A város és az egyetemi kulturális élet nyújtotta adottságok - amelyeket kiadványunk bevezető fejezete részletez - természetesen szolgálják a bölcsészhallgatók műveltségének gyarapítását is.

Ezeken kívül a kari KISZ szervezet sokszor hív meg neves közéleti személyiségeket, művészeket, akik politikai tájékoztatókat, konzultációkat, előadói és szerzői esteket tartanak karunkon. Hagyományosan sor kerül nálunk helyes kiejtési, fordítási és egyéb szakmai versenyekre, évfolyamokon belüli, illetve karok közötti szellemi vetélkedőre, sportversenyekre is, ifjusági szervezetünk rendezésében.

A kari KISZ alapszervezetei egyébként lehetőleg azonos szakpárosítású azonos évfolyamos hallgatókból tevődnek össze és munkájukhoz állandó segítséget kapnak az illetékes szakcsoporthoz tartozó oktatóktól, hogy szabadidejüket helyesen használják ki a haladó tudományok magasabb szintű művelése és teljesebb emberré nevelődésük érdekében.

A humán tudományokban való elmélyülés és széleskörű tájékozottság napjainkban, a tudományos-technikai forradalom korában is megkívántatik valamennyi tanári pályára készülő fiataltól, akiknek a társadalom eddigi fejlődése során felgyülemlett, sok tudományos anyagból, eredményekből a mindennapi életünkhöz ma már elengedhetetlen, legalapvetőbb tényeket és törvényszerűségeket tanítványok nemzedékeinek fogják tovább adni.

TERMÉSZETTUDOMÁNYI KAR

Tanárképzés, illetve szakképzés az alábbi szakokon folyik, felvételi vizsgát a feltüntetett tárgyakból kell tenni:

a/ <u>Tanárazakok:</u>	<u>Felvételi vizsga</u>	
/képzési idő: 5 év/	<u>írásbeli</u>	<u>szóbeli</u>
matematika-fizika	mat.fiz.	mat.fiz.
kémia-fizika	mat.fiz.	kém.fiz.
matematika-földrajz	mat.földr.	mat.föld.r
biológia-kémia	biol-fiz.	biol.-kém.
földrajz-idegen nyelv	földr.-id.ny.	földr.-id.ny.
/angol, orosz, olasz/		
b/ <u>Nem tanár szakok:</u>		
/képzési idő 5 év/		
vagyész	mat.fiz.	kém.-fiz.
programtervező matematikus	mat.-fiz.	mat.fiz.
biológus	biol-fiz.	biol.-kém.
fizikus	mat.fiz.	mat.fiz.
c/ <u>Főiskolai szintű képzés</u>		
/képzési idő 3 év/		
programtervező matematikus	mat.fiz.	mat.fiz.

Az Országos Középfiskolai Tanulmányi Verseny, a Kürschák József matematikai verseny, az Eötvös Loránd fizikai verseny I-X. helyezettei mentesülnek a felvételi vizsgakötelezettség alól abból a tárgyból, amelyből az előbbi helyezésekegyikét elérték. Esetükben a középfiskolai eredmények alapján számított pontszámot 10-nek, a helyezés alapján számítottat pedig 5-nek veszik.

Ha a jelentkező által választott szakokon a felvételi vizsga tárgyai matematika és fizika, ezek bármelyikéből a fenti helyezések a felvételi vizsga másik tárgyából is mentesítenek a vizsgakötelezettség alól.

A Karra évente mintegy kétszáz hallgató nyer felvételt, hogy a képzési idő alatt felkészüljön a tanári pályára, illetve arra, hogy szakemberként a legkülönbözőbb területeken végezhesen hasznos és sok esetben tudományos igényű munkát. A Kar 28 tanszéke a belváros területén levő 3 nagy épületben és az Ujszegeden levő 1974-ben elkészült új épületben van elhelyezve, ezen kívül a Karhoz tartozik az ugyancsak Ujszegeden levő Fűvészkert is, amely a biológia szakos hallgatók képzését szolgálja, de kedvelt kirándulóhely a többi hallgatók és az érdeklődő közönség számára is.

A Kar keretében működő tanszékek szakcsoportonként a következők:

Matematika /Bolyai Intézet/

Algebra és Számelméleti, Analízis, Analízis Alkalmazásai, Geometriai, Halmazelméleti és Matematikai Logikai, Számítástudományi Tanszékek.

Fizika

Elméleti Fizikai, Kísérleti Fizikai tanszékek

Kémia

Alkalmazott Kémiai, Általános és Fizikai Kémiai, Kolloid Kémiai, Radiokémiai, Szerves Kémiai, Szervetlen és Analitikai Kémiai tanszékek.

Földtudományok

Ásványtani Geokémiai és Kőzettani, Éghajlattani, Föld- és Őslénytani, Gazdasági Földrajzi, Természeti Földrajzi tanszékek.

Biológia

Állattani, Biofizikai, Biokémiai, Embertani, Mikrobiológiai, Növényélettani, Növénytani, Összehasonlító Élettani Tanszékek, Genetikai Tanszéki Csoport.

Központi tanszékek, amelyek hallgatóink oktatásában részt vesznek:

Filozófiai, Politikai gazdaságtan, Tudományos Szocializmus, Testnevelési tanszékek és az Idegennyelvi Lektorátus.

A következőkben röviden áttekintjük a tanári és nem tanári szakok célját, feladatait, az azokon folyó munkát és perspektíváit azzal a céllal, hogy a karunkon továbbtanulni szándékozók megismerkedjenek a hivatásukra előkészítő feladatokkal.

Általános tudnivalók

Az egyetemre való bejutásnak előfeltétele a sikeres felvételi vizsga. A vizsgatárgyakat és követelményeket minden évben a felsőoktatási Tájékoztató közli. A felvételi tárgyakból való felkészülés, ha a szakválasztás már megtörtént, a második évtől kezdve ajánlatos, mivel a középiskolákban azokból a tárgyakból kapott jegyek a felvételi pontszámba beszámítanak. Ezen kívül bizonyos tárgyakból, matematikából, fizikából, kémiából a példamegoldási, biológiából és földrajzból a teszt-megoldási készség fejlesztésének is nagy jelentősége van. A szóbeli vizsgát a dékán által kijelölt bizottság előtt kell letenni: az írásbelit pedig ezt megelőzően, a legtöbb tárgy esetében az egész ország hasonló felsőoktatási intézményei számára központilag kidolgozott, azonos kérdések alapján.

Az egyetemi matematikai felvételi vizsga két részből áll, írásbeliből és szóbeliből. Az írásbelin feladatokat kell megoldani amelyeket a nehézségtől függően pontoznak. Egy-egy feladat részfeladatokra van bontva és ezek pontösszege adja a példa összpontszámát. Így olyan feladatra is szerezhettek pontok, amelyeknek csak egy részét oldotta meg a pályázó. A dolgozatokat az elért pontszámok alapján osztályozzák, a jeles megszerzéséhez a maximális pontszám 80, vagy ennél nagyobb százalékát kell elérni.

Előnyös, ha a tanulók középiskolás éveik alatt feladatmegoldó készségüket azzal is fejlesztik, hogy olvasgatják a Középiskolai Matematikai Lapokat és a tárggyal kapcsolatos, érdeklődők számára írt irodalmat.

A fizika írásbeli feladat is példák megoldásából áll, ezért itt is lényeges, hogy a felvételire való felkészülésnél minél több példa megoldására kerüljön sor. A középiskolai tanulmányok során kísérjék figyelemmel a bemutatott kísérleteket és lehetőleg vegyenek részt a szakkörök munkájában is.

A biológia írásbeli vizsga tesztrendszerű, a szóbelin pedig többnyire összefüggő, hosszabb feleletek formájában kell számot adni az anyagból. Ajánlatos a középiskolai tananyagot teljes egészében feldolgozni a készülés során, a könyvekben feladott kérdésekkel együtt.

A földrajz vizsgán a gimnáziumi tananyag ismeretén kívül a térképen való biztos tájékozódás is követelmény.

A kémia írásbeli vizsgán a középiskolai kémia tantervi anyagának biztos tudását nemcsak a szöveges részek reprodukálása, hanem a tankönyvek gondolkodtató kérdéseinek pontos megválaszolása és többnyire számítással egybekötött feladatok megoldása jelenti. Sok segítséget nyújt az "Igy oldunk meg kémiai feladatokat" c. 3 kötetes könyv feladatainak kidolgozása is.

Bár az előírt felvételi vizsga az általános tantervi gimnáziumok anyagát kéri számon, hasznos előkészületet jelent biológiából, kémiából és fizikából egyaránt, ha a továbbtanulni szándékozók a tagozatos osztályok többlet anyagát és a gyakorlatokat is áttanulmányozták.

A felvételi vizsgán nemcsak a választott szakok ismeretanyagának számonkérése történik meg, hanem általában a szellemi és fizikai képességekről, politikai-ideológiai hozzáállásról, valamint hivatástudatról való tájékozódás is, amely a pályára való alkalmasság megítélésében nyújt segítséget.

Valamennyi szakon kötelező tárgyak a politikai gazdaságtan, filozófia, tudományos szocializmus, tehát a politikai-világnézeti ismereteket és nevelést nyújtó tanulmányok. Ugyancsak kötelező az orosz nyelv és még egy világnyelvből megfelelő szintű ismeretek szerzése, amelyek első sorban szakmai szövegek tanulmányozását teszik lehetővé. Általánosan kötelező a honvédelmi ismeretek és a szervezési ismeretek hallgatása. Minden

tanárszakon pedagógia-pszichológiai valamint szakdidaktikai képzés is folyik. A tanárjelöltek már harmadévtől kezdve résztvesznek iskolai pedagógiai gyakorlatokon, gyakorlótanításra pedig ötödévben kerül sor. Egyes szakokon a képzést nyári terepgyakorlatok egészítik ki.

A szakképzésben résztvevők üzemi gyakorlatokon és üzemlátogatásokon ismerkednek meg azokkal a munkahelyekkel, amelyeken egyetemi éveik során szerzett tudásukat kell majd a diploma megszerzése után gyümölcsöztetni.

A tanárjelöltek tanulmányaik végén, ötödévben szakdolgozatot, a szakképzésben résztvevők diplomadolgozatot készítenek. Ez rendszerint egy kisebb tudományos téma korszerű kutatási eszközökkel való kidolgozása és az eredmények leírása illetve értékelése, dolgozat formájában. Ennek elkészítését a hallgató már harmadévben, esetleg korábban is elkezdheti, a tanszékek ehhez minden anyagi és szakmai segítséget megadnak. Minden szakon lehetőség van tudományos diákköri keretében is kutató munkavégzésére a szak illetve diplomadolgozat készítésén kívül is.

A tanulmányok során a hallgatóknak a tantervi előírásoknak megfelelő vizsgákat és szigorlatokat kell letenni. A folyamatos tanulás biztosítása érdekében gyakori az évközi számonkérés, főként írásbeli formában.

A tanulmányokat minden szakon az államvizsga zárja le, amely komplex jellegű. Ez azt jelenti, hogy a vizsgabizottság a szak- és ideológiai, pedagógiai tárgyak anyagából szintetizált, belső összefüggések felismerésén alapuló kérdésekre vár feleleteket. Ezen a vizsgán arról kell számot adni, hogy a jelölt rendelkezik-e tanári vagy más pályán szükséges szakmai, ideológiai és pedagógiai ismeretekkel, készségekkel.

TANÁRI SZAKOK

Matematika

A karon matematikai tanárképzés matematika-fizika és matematika-földrajz szakpárosításban folyik.

Az egyetemen oktatót matematikai anyagban a hallgatók igen sok új, érdekes problémával találkoznak, aminek hatására a matematikai tudományokról, a középiskolában kialakult képük is jelentősen megváltozik, sokakat meglep - egyeseket kellemesen - hogy az egyetemen hallgatott matematika mennyire más, sokoldalubb, mint a középiskolai.

A matematikai tárgyakat a Természettudományi Karon a Bolyai Intézet tanszékeinek oktatói adják elő. A hallgatók egyetemi tanulmányaik során megismerkednek a matematika klasszikus és modern ágaival. Az így szerzett tudás lehetővé teszi, hogy matematikai problémákat felismerjenek és valóságos gyakorlati alkalmazásokhoz jussanak.

A tanulmányi idő alatt a következő fontosabb matematikai tárgyakat oktatják:

Analízis, algebra és számelmélet, geometria, valószínűség-számítás, számítástechnika.

A fizikai illetve földrajzi tárgyakat a fizika illetve földrajz szakoknál soroljuk fel.

Az érdeklődő hallgatóknak lehetőségük van a kötelező kollégiumokon kívül speciális előadásokat hallgatni, résztvenni a tudományos diákkörök munkájában, amelyhez megfelelő szakemberektől irányítást kapnak. Ezekhez a munkákhoz nagy segítséget nyújt a Bolyai Intézet jól felszerelt könyv- és folyóirattára.

Az egyetemi előadásokhoz általában gyakorlatok is tartoznak. Ezeken a gyakorlatokon kerül sor az előadások anyagához példák, feladatok megoldására, esetleg előadásra nem kerülő anyagrészek feldolgozására, illetve az előadás anyagával kapcsolatosan felmerülő problémák megbeszélésére. Ezen kívül a gyakorlatvezetőkkel külön konzultációk formájában is tisztázhatók a felmerülő

problémák. A gyakorlaton végzett munkájukért a hallgatók gyakorlati jegyet kapnak, ez egyuttal előfeltétele a vizsgára bocsátóhatóságnak is.

A vizsgákon általában az elméleti kérdések mellett írásbeli feladatokat is kapnak a hallgatók.

A rohamos fejlődés, az iskolák fejlesztése egyre több, jól képzett, választott hivatását szorgalmas és értő matematika tanárt igényel, így aki erre a pályára jelentkezik, igen szép, nagyon fontos, de nem könnyű feladatra vállalkozik.

Fizika

A fizika a tanári szakokon két csoportosításban szerepel: a matematika-fizika és a kémia-fizika szakpárosítással. Mindkét szakcsoportban a fizika képzési ideje lényegében azonos.

A képzés szakmai részét egyetemünkön két tanszék, a Kisérleti Fizikai Tanszék és az Elméleti Fizikai Tanszék bonyolítja le. A Kisérleti Fizikai Tanszéken a jelöltek a kísérleti fizika alapjaival ismerkednek meg. További fontos tantárgy a "Gyakorlati elektromosság-tan" és ezen a tanszéken folyik a fizika történetének és a csillagászati ismereteknek az oktatása is. A felsorolt tárgyakon kívül részt kell venni számolási gyakorlatokon /feladatmegoldásokon/, laboratóriumi gyakorlatokon és műhelygyakorlatokon. Ez utóbbi alól felmentést kaphatnak azok, akik középiskolai tanulmányaik során megfelelő irányú politechnikai képzésben részesültek és eredményes munkájukat iskolai bizonyítványukkal igazolni tudják. Az Elméleti Fizikai Tanszéken folyó oktatás főbb tárgykörei: mechanika, elektrodinamika és speciális relativitáselmélet, kvantummechanika, termodinamika és statisztikus mechanika, anyagszerkezet és atommagfizika. A két tanszék valamelyikén fizikai szemináriumon is résztvehetnek a jelöltek, és módjukban áll speciális kollégiumok hallgatása is. Ezekben egyes fizikai részletkérdésekben szereshető elmélyültebb tudás.

Kémia

A kémia szakpárja a tanárképzésben a fizika vagy biológia, az oktatás ötéves periódusa alatt a kémia szakos tanárjelöltek az alábbi szaktárgyak anyagát sajátítják el.

Általános kémia, amely a kémia általános érvényű, legfontosabb alapfogalmait, összefüggéseit, törvényszerűségeit tárgyalja.

Szervetlen kémia, a kvantummechanikai és szerkezeti kémiai elemek alkalmazásával szabályszerűségeket állapít meg és rendszerezi az elemekről, vegyületekről szóló anyagismeretet.

Analitikai kémia, a minőségi és mennyiségi kémiai analízissel, a műszeres analízis elvi kérdéseivel, vegyipari jelentőségével ismerteti meg a hallgatókat.

Fizikai kémia, matematikai eszközökkel, mélyebb elméleti szempontból tárgyalja az anyag kémiai és molekuláris mozgásformájának egymással, valamint hő-, elektromágneses, atomfizikai mozgásformával való összefüggését, törvényszerűségeit.

Szerves Kémia, tömören felöleli a szerves kémia tudomány lényeges területeit a modern vizsgálati módszerek segítségével világítja meg annak mai helyzetét, a további fejlődés utját.

Kolloid-kémia a kolloid rendszerekre érvényes sajátos törvényszerűségeket és azok sokoldalú alkalmazását tárgyalja.

Kémiai technológia azon eljárásokat ismerteti, amelyek segítségével a gazdasági élet legkülönbözőbb vegyi-, nyersanyag és üzemanyag igényét a leggazdaságosabban lehet iparilag előállítani.

A kémia története tantárgy bemutatja a szaktudomány kialakulásának és fejlődésének történetét, ezúton megvilágítva a kísérleti eredmények és az elméletek összekapcsolódásának különböző formáit.

Az izotóptechnika kollégium az atomfizika és radiokémia újabb eredményeit tárgyalja, rámutatva azok nagy gyakorlati jelentőségére.

A felsorolt szaktárgyak többségének előadásához szemináriumi foglalkozás és laboratóriumi gyakorlat kapcsolódik, melyeken egyrészt az előadásban csak érintett kérdéseket tárgyalnak, illetve egyéni kísérleteket, megfigyeléseket végeznek. A szaktárgyakon kívül matematikai és fizikai tárgyakat is hallgatnak a tanárjelöltek.

A kémia tanárszakos hallgatók számára a tanterv 2 hetes "üzemlátogatást" ír elő azzal a céllal, hogy a leendő tanárok minél

több vegyüzem termelő munkájával ismerkedjenek meg. Az egyetem a látogatás lebonyolításához külön anyagi támogatást nyújt.

Egyetemünk messzemenően igyekszik megvalósítani a korszerű kémia tanárképzést, és arra törekszik, hogy a végzett hallgatók minden tekintetben megfeleljenek a ma iskolájának. A Természet-tudományi Kar öt kémiai intézete összehangolt munkával, a gyakorlati iskolákkal karöltve biztosítja a vázolt célok elérését.

Földrajz

A földrajz szakpárja a tanárképzésben a matematika vagy idegen nyelv.

A szakmai oktatást öt tanszék látja el: a Természeti Földrajzi, a Gazdasági Földrajzi, az Ásvány- Kőzettani Geokémiai, az Éghajlattani és Földtani tanszékek.

A hallgatók nyolc félév alatt nemcsak előadásokat hallgatnak, hanem gyakorlatokon és szemináriumi foglalkozásokon is résztvesznek. Az első két évben először a földrajz alapozó és segédtudományaival ismerkednek meg. Tanulnak ásvány- és kőzettant, csillagászati földrajzot, térkép- és vetülettant, meteorológiai ismereteket és éghajlattant, továbbá előadásokat hallgatnak a Föld és az élet fejlődéséről. Közben három féléven át foglalkoznak a földrajz két alaptudományával, az általános természeti földrajzi és általános gazdasági földrajz tantárgy keretében.

Az általános természeti földrajzon belül olyan témakörök kerülnek feldolgozásra, amelyek külön-külön egy-egy tudományágat képviselnek. Pl.: a Föld belső szerkezete és a földfelszín arculatának kapcsolata; a szilárd kőzet földrajza; a Föld belső erői; a vulkanizmus és a földrengések felszínformáló tevékenysége, az óceánok, a tavak, a folyóvizek, a jég természeti földrajza, a felszíni formák rendszere: a földalatti vizek munkája; karsztjelenségek, barlangok; a trópusi klímaterületek, a sivatagok, a magas hegységi stb. tájak jellege: a földrajzi burok élete és üvezetessége, biogeográfia stb.

Az általános gazdasági földrajz a föld népessége, a települések, és a termelés elhelyezkedésének sajátosságait mutatja be, és szintén sokrétű, nagy ismeretanyagot ölel fel. Főbb témakörei:

a területi munkamegosztás fejlődése és formái, népességföldrajz, településföldrajz, mezőgazdasági földrajz, iparföldrajz, közlekedésföldrajz, a kereskedelem földrajza.

A 3. és 4. évben Magyarország természeti és gazdasági földrajzát, majd az egész Föld leíró természeti földrajzát, valamint a szocialista és a tőkés országok regionális gazdasági földrajzát tanulják. A kötelező tárgyakon kívül érdeklődésüknek megfelelő - speciális kollégiumokat hallgathatnak, mint például: a karszt és barlangkutató tudományos alapjai; a Dél-Alföld természeti erőforrásainak vizsgálata, a vizkutatás módszerei; a várostervezés és fejlesztés gazdaságföldrajzi problémái; a regionális városföldrajz stb.

A négy év alatt a földrajzi tárgyakból összesen három nagyobb vizsgát, u.n. szigorlatot kell letenni: a 2. év végén hazánk földrajzából, a 4. év végén pedig a világ leíró földrajzából. A szigorlatokon kívül a felsorolt tantárgyakból még 5 kisebb vizsga kollokvium van.

Az 1. 2. és 3. év után két hetes nyári terepgyakorlaton vesznek részt a hallgatók. A belföldi szakmai gyakorlatok azt a célt szolgálják, hogy megismerjék a földrajzi kutatómunkában alkalmazott terepkutatási módszereket, eszközöket, műszereket és gyakorolják azok használatát. A külföldön rendezett gyakorlat inkább tanulmányi kirándulás jellegű. Célja olyan földrajzi jelenségek és objektumok bemutatása, amelyek hazánkban nem tanulmányozhatók. A külföldi terepgyakorlatokat eddig a Szovjetunióban /Krim-félsziget, Kaukázus, Közép-Ázsia, /Jugoszláviában /a Dinári Karszthegységben és az Adriai tenger szigetein/, a Német Demokratikus Köztársaságban /Rügen-sziget, Harz-hegység/ és Romániában valósították meg. Ezenkívül évközben belföldi tanulmányi kirándulások során ismerhetik meg a valóságban hazánk földrajzát.

Biológia

A Karon folyó tanárképzésben a biológia szakpárja a kémia.

A Kar évente kb. 20 hallgatót vesz fel a biológia-kémia tanári szakra. Biológia-kémia tanároknak olyanok jelentkezhetnek, akik nemcsak szeretik a biológiát és kémiát, hanem mindkét tárgy műveléséhez szükséges középiskolai matematikai és fizikai ismeretokkal is rendelkezhetnek, és ennek birtokában új matematikai és fizikai ismeretek elsajátítására is képesek. A jelöltnek az önmagában is jelentős terjedelmű biológia ismeretanyagát nemcsak meg kell tanulni, hanem a szertárgázó természet-tudományos ismeretanyag korunk színvonalának megfelelő áttekintésére is képesnek kell lennie.

A tanulmányi idő alatt a hallgatók előadásokon, laboratóriumi gyakorlatokon és szemináriumokon, terepgyakorlatokon és üzemi gyakorlatokon vesznek részt. A kémia szaktárgyakon kívül /felsorolásukat lásd a kémiai tanárszak ismeretanyagában/ az alábbi biológiai szaktárgyakat hallgatják jelöltjeink: növény és állat-szervezetten, növény és állat-műszertan, növény- és állat-élettan, környezetbiológia, embertan, emberélettan, származástan, örökléstan, mikrobiológia, általános sejtten, biofizika és biokémia. Ezek és még egy sor u.n. speciálkollégium oktatása 9 biológiai tanszéken folyik. Közülük öt Szeged belvárosában az Egyetem utcában, négy pedig Ujszegeden egy modern új épületben van elhelyezve. A speciálkollégiumok meghívott előadói és különböző közös laboratóriumi munkák révén igen szoros a kapcsolatunk az MTA Szegedi Biológiai Központjával, amelynek kitűnő kutatógárdája és modern laboratóriumai hozzájárulnak a biológia-kémia szakos tanárjelöltek magas színvonalú képzéséhez. A növénytan tárgyak anyagának elmélyítését szolgálja az Egyetemi Fűvészkert amely az ország egyik legnagyobb és legszebb botanikus kertje. A szakképzést szolgálja továbbá az I. év végén egyhetes, a II. év végén 2 hetes és a III. év végén ismét egyhetes biológiai terepgyakorlat, amelyen az ország hegyvidéki tájainak növény- és állatvilágával ismerkedhetnek meg a szak hallgatói.

SZAKKÉPZÉS

Matematikus szak /képzési idő 5 év/

A magyar tudományegyetemek közül elsőként a József Attila Tudományegyetemen indult meg a gépi programozás szakirányu /ma elfogadott terminológia szerint: programtervező matematikus/ képzés. A szak 1957-ben két hallgatóval indult meg. Hosszu éveken át csak Szegeden folyt ilyen képzés. A magyar számítástudományi szakemberek jelentős része Szegeden sajátította el elméleti ismereteit és tette meg az első gyakorlati lépéseket. Matematikus képzésünk fő irányát ma is a programtervező szakirány jelenti, azonban ha valaki kiemelkedő készséget árul el valamely más tárgyból, a Kar dékánjának engedélyével másképpen is szakosodhat. Ez azt jelenti, hogy a számítástudományi alapképzés után a speciális számítástudományi tárgyak helyett az engedélyezett szakirány előírt tárgyait kell elsajátítani és erről számot adni. Így lehetőség nyílik, hogy valaki pl. algebra szakirányu matematikus képzésben részesüljön.

Az egyetemi programtervező matematikus oktatás célja olyan szakemberek képzése, akik már a termelés, a tervezés és az igazgatás, akár a tudományos kutatás során felmerülő, számítógépen megoldható problémákat matematikailag meg tudják fogalmazni bármely hazánkban kidolgozott magas szintű programozási nyelven - programozni tudják, a programot, annak ellenőrzése és esetleges hibáinak kijavítása után a gépben le tudják futtatni és a kapott eredményeket a gyakorlatban is fel tudják használni, továbbá képesek számítógépeknél felmerülő "software" problémák megoldására is.

Ennek érdekében a hallgatók megismerik a matematikai általános alapképzés n-zempontjából nélkülözhetetlen fejezeteket /algebra, geometria, analízis/, továbbá tanulmányokat folytatnak a gyakorlati alkalmazás szempontjából döntő fontosságú területeken /pl. lineáris algebra, kombinatorika és gráfelmélet, függvényapproximáció, valószínűségszámítás és matematikai statisztika, matematikai logika, automataelmélet, numerikus mate-

matikai módszerek, operációkutatás stb./, végül pedig a gyakorlati feladatok megoldásához nélkülözhetetlen ismereteket elsajátítják jártassági fokon /gépi módszerek, az analóg és a digitális számológépek működési elvei, digitális számológépek programozása, különböző szintű programozási nyelvek, fordító programok, operációs rendszerek, matematikai modellezés stb./. Az utóbbi fejezeteket természetesen számítógép mellett gyakorlati oktatásban is megismerik elsősorban az Egyetemen üzemelő B-40 típusú elektronikus számítógépen, valamint ipari és kutatóintézeti számítőközpontokban végzett üzemi gyakorlatokon. A szükséges elméleti és kísérleti fizikai képzést is megkapják, főleg gyakorlati vonatkozásban. A legfontosabb tárgyakból vizsgát tesznek, a gyakorlatokból gyakorlati jegyet kapnak.

A programtervező szakon belül is adódik lehetőség specializálódásra a speciális kollégiumok és a már kialakult /orvosbiológiai, nyelvészeti, közgazdasági stb./ tudományos kapcsolatok felhasználásával.

Egyetemünkön a matematikusokat a Bolyai Intézet és a Kibernetikai Laboratórium, valamint az MTA Matematikai Logikai és Automataelméleti Tanszéki Kutató Csoport munkatársai oktatják.

Köztudott, hogy a Bolyai Intézet értékes hagyományokkal rendelkező, nemzetközileg is ismert matematikai központ, amelynek egyébként elsősorban alap kutatásokkal foglalkozó munkatársai közül is számosan rendelkeznek programtervező matematikusi képzettséggel. A programtervező szakirányhoz szorosan kapcsolódó oktatási feladatokat döntő részben a Számítástudományi Tanszék, valamint a Kibernetikai Laboratórium vezetői és munkatársai látják el. Mivel a Kibernetikai Laboratórium munkája rendkívül sokrétű, hallgatóinknak módjukban áll a legkülönbözőbb gyakorlati problémák matematikai megközelítésének és megoldásának módszerivel megismerkedni. A diplomamunkák, amelyek elkészítését a helyi oktatók irányítják, diplomaterv-jellegűek: általában egy-egy gyakorlatban felmerült, matematikai módszerek alkalmazását igénylő probléma elvi és gépi megoldását tartalmazzák.

Programozó matematikus szak /tanulmányi idő 3 év/

A képzés célja: olyan szakemberek képzése, akik elsajátították azokat a korszerű matematikai és számítástechnikai ismereteket, amelyek képessé teszik őket arra, hogy a termelésben, az ügyvitelben, műszaki és közgazdasági életben vagy a tudományos kutató munkával kapcsolatban felmerülő kész matematikai modelleket számítógépre programozzák. Ezt a szakot - hasonlóan a társintézményekhez - az 1972/73. tanévben vezették be, ezért még nem nagyon beszélhetünk ezen oktatási forma hagyományairól. Az oktatásban általában ugyanazok az egyetemi oktatók vesznek részt, mint a fent említett 5 éves képzésben. Vannak tárgyak, amelyeket együtt hallgatnak a programtervező matematikusokkal.

Kivételes esetekben /pl. kiváló tanulmányi előmenetel/, egyéni elbírálás alapján a kar dékánja engedélyt adhat, hogy két lezárt félév után a hallgató átiratkozzon az 5 éves programtervező szak I. évfolyamára. Elképzelhető, hogy a jövőben az 5 éves és a 3 éves képzés összekapcsolásával kialakult egy kétlépesős oktatási forma.

A hallgatók a hatodik félévben helyi oktatók vagy külső szakemberek irányításával szakdolgozatot készítenek, mely általában egy-egy matematikai, műszaki, közgazdasági stb. probléma programjának elkészítését és számítógépen történő kipróbálását jelenti.

A hallgatók végzés után a szakiránynak megfelelő programozó matematikus oklevelet kapnak.

Alkalmazásukra lehetőség nyílik mindennek előtt termelőüzemekben /főleg ott, ahol elektronikus számítógép már van, vagy lesz, de olyan üzemekben is, amelyeknek főhatósága rendelkezik elektronikus számítógéppel, vagy amelyek más módon hozzájutnak gépi időhöz valamely elektronikus számítógépen/; számítástechnikai központokban: államigazgatásban /minisztériumi vagy egyéb szinten/; bankapparátusban; kutatóintézetekben /főleg matematikai és természettudományi, de kisebb lehetőségekkel társadalomtudományi jellegűekben is/ és egyetemeken.

A Bolyai Intézetnek, ahol a matematikus képzés folyik, igen nagy könyv - és folyóirattára van. A hallgatók a könyveket néhány hétre kikölcsönözhetik. Akinek kedve és ideje van, és a matematika valamelyik ágát megkedvelte, a Tudományos Diákkörben dolgozva ezzel a témával egy oktató vezetésével mellett foglalkozhat. Egyetemi éve alatt mindenki részt vehet az évenként megrendezésre kerülő Schweitzer Miklós Matematikai Emlékversenyen.

Fizikus Szak

A fizikusképzés célja olyan szakemberek nevelése, akik az általános fizikus ismereteken kívül a fizika valamelyik területén speciális gyakorlati és elméleti tudás birtokában képesek különböző típusú üzemekben és kutatóintézetekben felmerülő kutatási és technikai feladatok tudományos alapossgu önálló megoldására.

Az ötéves képzési idő keretében a hallgatók mindenként előtt a fizika és a fizikához kapcsolódó segéd tudományok /matematika, kémia/ alapkollégiumainak anyagával ismerkednek meg, amelyek korábbi fizikai tanulmányaik szilárd megalapozását jelentik. Ezekhez az alapvető jellegű előadásokhoz kapcsolódó számolási gyakorlatok az anyag mélyebb megértését és az önálló alkalmazási készség kifejlődését segítik elő. A későbbiek során a kísérleti és elméleti fizika legfontosabb fejezeteiből tartott főkollégiumok anyaga már átvezeti a hallgatókat a fizika speciális területeire. A gyakorlati képzés fontos részét képezik a fizikai laboratóriumi gyakorlatok, amelyeken a hallgatók fokozatosan sajátítják el a kvantitatív laboratóriumi munka modern módszereit, továbbá gyakorlatot szereznek a különböző feladatok elvégzéséhez szükséges mérőműszerek kezelésén és mérőberendezések összeállításában. Ugyancsak a gyakorlati oktatást szolgálják az üzemekben és kutatóintézetekben végzett nyári szakmai gyakorlatok, amelyek során a jelöltek a laboránsi, a technikai és segédutatói munkakörökkel ismerkednek meg, illetve ilyen munkakörökben dolgoznak. A fizikus hallgatók tanulmányaik során olyan nyelvi képzésben is részesülnek, amelyek lehetővé teszik a szakirodalom olvasását.

A képzési idő negyedik évétől kezdve lép előtérbe a speciális képzés, amelyet speciális előadások, szemináriumok és szaklaboratóriumi gyakorlatok segítenek. Ekkor kapják a hallgatók diplomamunkájuk témáját is. Ennek elkészítése során a fizikus hallgatónak el kell sajátítania a szakirodalom önálló feldolgozásának módszerét, a mérések tervezését, továbbá az elméleti számítások elvégzésének és az eredmények értékelésének technikáját. E kísérleti és elméleti tapasztalatok más feladatok megoldását is lehetővé teszik.

A személyi és anyagi adottságoknak megfelelően a fizikus képzéssel foglalkozó egyetemeken a specializálódás különböző irányai alakulnak ki. A JATE elsősorban szilárdtest-fizikai speciálisan félvezető-fizikai, lézer-fizikai, molekula-fizikai, közelebbről spektroszkópiái és biofizikai irányu képzést biztosít fizikus hallgatói számára.

A fentiekben ismertetett képzési tevékenység eredményeképpen a fizikus hallgatók alkalmasak ipari /gyártási/ és kutatóintézeti fizikai problémák megoldására és mérési eljárások kidolgozására. Foglalkoztatásuk mindenekelőtt azokon a területeken kívánatos, ahol speciális irányu ismereteiket a legjobban fel tudják használni. A József Attila Tudományegyetem végzett fizikus hallgatói a szerzett képesítés alapján különösen jól helytállhatnak azokban az üzemekben és kutatóintézetekben, amelyekben szükség van félvezetőfizikai, vákuumtechnikai, lézerfizikai, spektroszkópiái és biofizikai ismeretekre. Ezek a hallgatók az említett tudományágak területein olyan elméleti, módszertani és mérés technikai felkészültséggel rendelkeznek, amelynek birtokában már közvetlenül végzésük után képesek az üzemek tudományos, fejlesztő és ellenőrző laboratóriumaiban fizikusai, a tudományos kutatóintézetekben pedig tudományos segédmunkatársi munkakör betöltésére.

Vegyész szak

A Tudományegyetemen folyó vegyészképzés célja olyan szocialista szakemberek képzése, akik a kémiai elmélet és a kémiai technológia alapvető módszereit elsajátítva rendelkeznek mindazon

szakmai ismeretekkel, amelyeknek birtokában a vegyészet, ill. vegyipar különböző területein a kutató vagy a termelő munkába bekapcsolódni és szakterületükön továbbfejlődni képesek.

Az okleveles vegyészek olyan ismeretekkel rendelkeznek, amelyek kutatómunkára, laboratóriumi- és anyagvizsgálati feladatok elvégzésére képesítik őket, ugyanakkor kielégítő alapismeretekkel rendelkeznek az ipari termelésbe történő bekapcsolódáshoz is. A kémiai alapismeretek elsajátítása mellett szakosítás révén mélyebb ismereteket szereznek a szervetlen, szerves, fizikai és kolloid-kémiai, valamint az ipari kémia /kémiai technológia, eljárás- és műveletten/ területén.

A vegyészképzés során a hallgatók a matematikai és fizikai alapismeretek elsajátítása mellett a következő kémiai tárgyakban kapnak elméleti és gyakorlati képzést: általános kémia, analitika és műszeres analízis, ásványtan, fizikai kémia, radiokémia, szerves kémia és analitika, kolloidika, továbbá kémiai technológia, vegyipari eljárások és műveletek, vegyipari gépek és berendezések.

A termelő munka megismerése és az üzemi ismeretek elsajátítása céljából a hallgatók képzési idejük alatt két ízben több hetes termelési gyakorlaton vesznek részt.

A korszerű specializálódás érdekében a fent említett szakokon az alapképzésen túlmenően a hallgatók elméleti és gyakorlati jellegű szakirányú képzést kaphatnak a következő területeken: komplexkémia, spektroszkópia, geokémia, elméleti szerves kémia, petrolkémia, természetes szénvegyületek kémiája, gyógyszerkémia, reakciókinetika, ipari fizikai-kémiai eljárások, gázkromatográfia, heterogén katalízis, matematikai módszerek alkalmazása a kutatásban és az ipari gyakorlatban /statisztikus módszerek, számítógépi programozás, paraméter becslés, optimalizálás/, reaktortechnika, nyomjelzéstechnikai módszerek alkalmazása a kutatásban, intenzifikálás, műanyag- és lakkipar, gumiipar, agyagásványok, reológia. Rövid időn belül mód nyílik korszerű alapismeretek megszerzésére a biokémia, élelmiszerkémia és a klinikai analitika területén is.

A hallgatók a választott szakon 2-3 féléven át magas óraszámú szaklaboratóriumi gyakorlatot végeznek. Ennek célja, hogy a kémiai kutatásban egy adott probléma kidolgozása révén alkalmazzák elméleti ismereteiket és megfelelő gyakorlatra tegyenek szert konkrét kutatási feladatok önálló megoldásában.

A tudományegyetemen végzett vegyészek a következő feladatok ellátására alkalmasak:

Szervetlen preparatív munkák végzése laboratóriumi szinten és gyártási folyamatok irányítása;
Szerves preparatív munkák végzése és gyártási folyamatok irányítása a gyógyszeripar, a szerveskémiai alapanyagok előállítására, a műanyagipar, a petrokémia, a festékek előállítására, a növényvédőszer-területén;
Anyagvizsgáló és analitikai, valamint laboratóriumi munkák ellátása a vegyipar, továbbá az alkalmazott orvostudomány, a biokémia, a mezőgazdasági és geológiai kémia területén;
korszerű fizikai-kémiai módszerek alkalmazása a kémia bármely területén;
a kémiai folyamatokkal kapcsolatos fizikai-kémiai számítások és mérések ellátása;
Működő ipari berendezések /desztillációs és extrakciós berendezések, abszorberek/ és reaktorok főméretének számítása, az ezekkel kapcsolatos hitelesítés és optimalizálás elvégzése ;
izotópok alkalmazása a legkülönbözőbb területeken;
A polimerek előállításával és alkalmazásával kapcsolatos kutatási és üzemi feladatok megoldása;
Agyag- festék és egyéb diszperziók előállítására, vizsgálata és technológiai kezelése.

A Tudományegyetemen szerzett okleveles vegyész képesítés birtokában a végzett vegyészek alkalmazhatók vegyész vagy mérnöki munkakörökben, kutatóként, tudományos és ipari kutató intézetekben, valamint felsőfokú oktatási intézményekben, továbbá különböző laboratóriumi és üzem-mérnöki munkakörökben a népgazdaság alábbi területein: vegyipar, kohászat, kőolaj - és földgázipar, bányászat, mezőgazdaság, egészségügy és mindazon egyéb területeken, ahol kémiai kutató vagy anyagvizsgáló tevékenységre van szükség.

Biológus szak

Az Egyetemünkön folyó biológus képzés célja olyan szocialista szakemberek képzése, akik átfogó biológiai szemlélettel tudnak közreműködni nemcsak biológiai, orvostudományi, mezőgazdasági, mikrobiológiai, genetikai, citológiai stb. kutatóintézetekben a tudományos kutatómunka végzésében, hanem üzemi és kórházi laboratóriumokban /konzervipar, gyógyszeripar, vegyipar, ipari mikrobiológia, vradóállomás, KÜJÁL stb./ képesek a biológiai folyamatok vizsgálatára, ható-, mérgező, fertőző anyagok, kórokozók és egyéb termékek analizisére, valamint állami gazdaságokban, termelőszövetkezetekben, kertészetekben, erdészetben, növénytermeléssel és állattenyésztéssel kapcsolatos elméleti problémák megoldása.

A szak eredményes művelésében nem elégséges csak a biológiai anyagot tudni. A leendő biológusoknak igen jó matematikai, fizikai és kémiai ismeretekkel kell rendelkezni. Olyanok jelentkezzenek tehát biológusnak, akik a tárgyak középiskolai anyagát kifogástalanul tudják, hogy az egyetemi tanulmányok során e tudásra építeni lehessen.

Az egyetemi képzés az első három évben főleg általános, a két utolsó évben speciális képzésben részesülnek a szak hallgatói. Matematikából és számítástechnikából, valamint fizikából és biofizikából öt féléven át vannak előadások és gyakorlatok. A kémiai képzés 8 féléven keresztül folyik a kémia tanárszakkal kb. megegyező óraszámúval, de gyakorlatibb profillal. Biológiából az alapképzésen túl már a III. évben kezdődnek azok a modern studiumok, amelyek a biológia forradalmi változásait vannak hivatva követni. Bőségesen állnak továbbá rendelkezésre a biológia különböző részleteiről speciális módszereiről kötelező vagy szabadon választott gyakorlatok és speciális kollégiumok, amelyeken a biológia szinte minden kutatott területéről tájékozódhatnak hallgatóink.

A speciális képzést a fő- és speciálkollégiumokon túl elsősorban azon a szakosító tanszéken vagy kutatóintézetben kapják meg a hallgatók, ahol diplomadolgozatukat készítik.

A szakképzésben és a diplomadolgozat elkészítésének segítségével a JATE biológiai, kémiai tanszékein kívül a MTA Biológiai Központ kutatói kitűnő felszereltségű laboratóriumaikkal is részt vesznek.

A biológus hallgatók speciális képzése - egyebek mellett - négy főirányban történik: botanikai /életteni és ökológiai profillal/ zoológiai /életteni és ökológiai profillal/, biokémiai - biofizikai és genetikai-mikrobiológiai szakágazatokban. A főirányokon belül további specializálódás is lehetséges.

Az egyetemen diplomát szerzett biológusok az alábbi területeken foglalkoztathatók:

Biológiai, mezőgazdasági, gyógynövénykutató, orvostudományi, erdészeti kutatóintézetekben; tudományegyetemeken, agrártudományi egyetemeken, a kertészeti egyetemen, az erdőmérnöki és faipari egyetemen és mindazon felsőfokú technikumokban, amelyben biológiai jellegű oktatás folyik, konzervipari, gyógyszeripari, vegyipari, ipari mikrobiológiai, KÖJÁL klinikai és kórházi, valamint vizügyi laboratóriumokban és vradóállomásokon.

B 76671

